

Selecteren. Dat woord vormt het sleutelbegrip in de jongveeopfok van Lammert Hendriksen uit Biddinghuizen. Hij maakt steeds nieuwe groepen. 'Kijk maar naar kalverhouders. Wie het beste kan selecteren, behaalt het beste rendement.'

Lammert Hendriksen: 'Longproblemen in kalverhouderij spelen grotere rol dan diarree'

Van iglo naar strohok, van strohok naar ligbox. Van individuele huisvesting via groepen van vier, zeven en dertien stuks uiteindelijk naar groepen van maximaal dertig dieren. De 170 kalveren die Lammert (52) en Alie (50) Hendriksen uit Biddinghuizen opfokken – veertig van de eigen veestapel en 130 voor een andere veehouder – maken in hun leven de nodige groepsovergangen mee. Ondanks de stress die een overgang oplevert, vindt Hendriksen de wisselende samenstelling van de groepen niet nadelig voor de kalveren. 'Het ene moment zijn ze de sterkste in

de groep, het andere moment de zwakste. Zo leren de kalveren hun eigen plaats te creëren én te verdedigen. Als ze als vaars tussen de koeien komen, komt die ervaring goed van pas.' Bij het maken van die nieuwe groepen is goed selecteren volgens Hendriksen het belangrijkste. 'Kijk maar naar kalverhouders. Wie het beste kan selecteren, behaalt het beste rendement.' De selectie begint al bij de start in de iglo's, waarin de kalveren gemiddeld twee weken lang verblijven. 'Daar kan ik de drink-snelheid, gezondheid en opname van hooi en brok goed in de gaten houden.'

Vanuit de iglo komen de kalveren in een strohok met maximaal vier dieren. Als ze aan het voerhek en aan het drinken gewend zijn, verplaatst Hendriksen de kalveren naar een groter strohok met ongeveer zeven dieren en een trog voor de melk. Op een leeftijd van vier maanden volgt overplaatsing naar de ligboxen. De kalveren komen daar opnieuw in een kleine groep. Liggen de kalveren eenmaal goed in de boxen, dan sluipt Hendriksen ze door naar een grotere groep van ongeveer dertien dieren. Tussen de tien en veertien maanden huizen de pinken in een één jaar oude jongveestal. Daarna komen ze in de ligboxenstal voor de koeien.

De afmeting van de boxen is bij het jongvee nog wel eens een probleem, vindt Hendriksen. 'De standaardboxen voor jongvee zijn vaak te krap. De kalveren worden tegenwoordig steeds groter, terwijl de boxmaten nauwelijks zijn aangepast. De lengte vind ik daarbij nog belangrijker dan de breedte. Kijk maar hoe een kalf opstaat, die brengt eerst de kop naar voren. In de boxbreedte moet je ook niet overdrijven. Ik wil geen kalveren die gaan draaien in de ligbox.'

Tocht funest

Binnen huisvesting noemt Hendriksen de ventilatie het belangrijkste onderdeel. De nok blijft in alle stallen het hele jaar open. De zijmuren zijn gedeeltelijk open en kunnen met een rolgordijn afgesloten worden. 'Ventilatie heeft de meeste invloed op de gezondheid. Longproblemen spelen binnen de kalverhouderij inmiddels een grotere rol dan diarree. Als ik één nacht de gordijnen in de stal dicht draai, hoor ik het de volgende morgen al. Dan zijn er altijd kalveren die hoesten.' Te koud hebben de kalveren het niet snel, denkt Hendriksen, ook de jongste niet. 'De jongste kalveren liggen op stro. Als dat droog is, blijven ze wel warm. Bij vorst komen de jongste kalveren ook vrolijk uit de iglo naar buiten. Tocht is een ander verhaal. Dat is funest voor jonge kalveren.'

Inge van Drie

Fris, maar gezond

'Maak leeftijdsverschil in groepen niet te groot'

Veel meer dan uit een dak en twee grote groepsiglo's bestaat de kalverenstal van Leo en Sjaak van Essen niet. 'Dat is goedkoop, vergt weinig arbeid en is gezond voor de kalveren.' De grootste investering was de kalverdrinkautomaat met twee drink-units.

Twintigduizend euro hadden de broers Leo en Sjaak van Essen beschikbaar voor een nieuwe stal om het jongvee van nul tot vier maanden te huisvesten. Dat geld was via de verzekering vrijgekomen nadat de oude jongveestal door hooibroei in de as was gelegd. 'Naast het beperkte budget wilden we mechanisch kunnen uitmesten, gemakkelijk kunnen werken en het liefst een kalverdrinkautomaat.' Leo somt het rijtje eisen moeiteloos op, waarbij de voorkeur voor de drinkautomaat opvalt. 'We zijn allebei gek van computers. Als het bedrijfseconomisch kan, maken we graag gebruik van vergaande automatisering.' De broers melken in Eleveld met 150 koeien 1,2 miljoen kg melkquotum vol en huisvesten het jongvee in het elf kilometer verderop liggende Zwiggelste.

In een advertentie hadden ze een huisvestingssysteem gezien waarbij grote groepen kalveren in iglo's gecombineerd met een overdekte uitloop werden gehouden.

Twee iglo's met een doorsnede van 4,5 meter en geschikt voor 15 kalveren elk, werden gekocht in Duitsland voor 2500 euro per stuk. Overkapping, grondwerk en hekwerk werden voor het grootste gedeelte in eigen beheer vervaardigd. De kalverdrinkautomaat met twee drinkunits was met 6000 euro de grootste investering.

Geen poetsers

'Je moet dit wel willen', en Leo wijst naar de stal die een afmeting heeft van 12 bij 12 meter. Eigenlijk zijn het niet meer dan een paar spanten, een dak, twee grote iglo's en acht kleinere, zelfgemaakte kalverhutten. In totaal is er plaats voor ruim 40 jonge kalveren. 'Het is en oogt goedkoop, maar in de twee jaar dat we hier de kalveren huisvesten hebben we nog geen twee flesjes

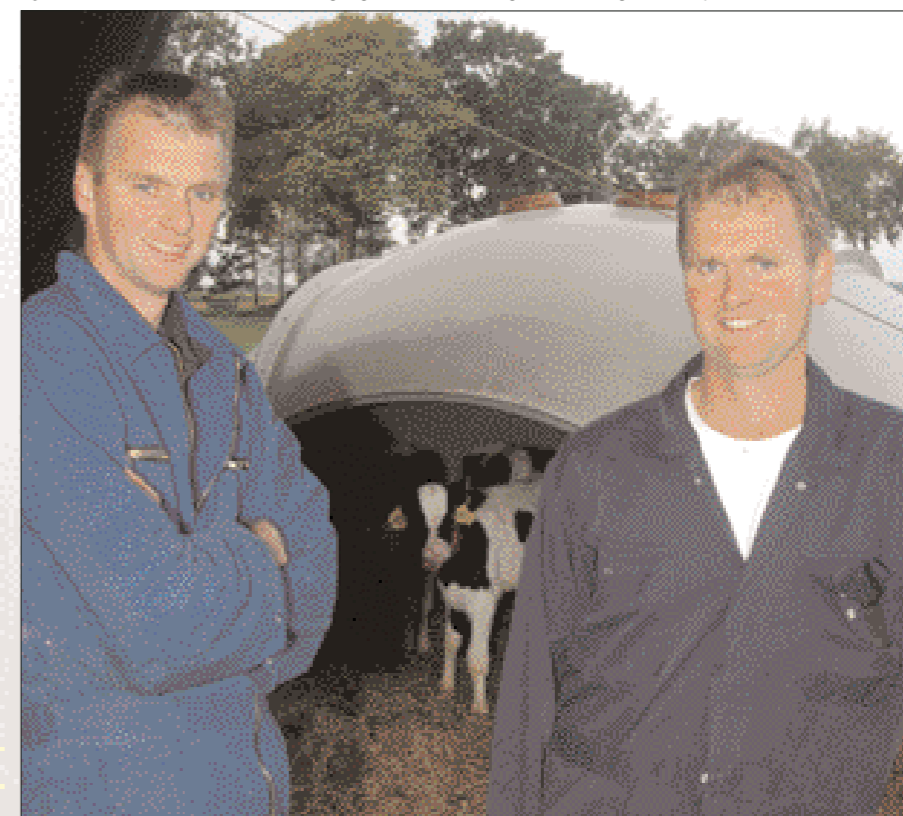
penicilline gespoten tegen hoesten. De stal is fris, maar gezond.' Door het ontbreken van muren heeft de wind vrij spel, maar de kalveren lijken er niet om te geven. 'Overdag liggen ze in het stroked buiten, maar alleen 's avonds en wanneer het echt hard waait liggen de meeste dieren toch bij elkaar in de iglo', vertelt Leo. 'Ik ken onszelf', vervolgt Sjaak lachend. 'We werken graag gemakkelijk en zo goedkoop mogelijk. Stro is er zat in de buurt en kost weinig maar ik wilde per se dat we met de trekker de hokken konden uitmesten. Met de voorlader tillen we de grote iglo aan een speciale haak op en dan is het uitmesten zo gebeurd.'

Ook het type drinkautomaat is gekozen vanwege de eenvoud en de vorstbestendigheid tot minus twintig graden. 'Hij reinigt zelf het hele systeem inclusief de speen. Dat komt ons prima uit. We zijn geen poetsers.'

De eerste acht dagen blijven de kalveren in de kalverhutten die de broers maakten van oude lijmvaten. 'Voordat je een kalf in de groep plaatst bij de drinkautomaat moet ze sterk genoeg zijn om zichzelf te redden. Bovendien werkt het het best wanneer het leeftijdsverschil in de groep niet te groot is. Dat is nu nog wel eens het geval. Daarom hebben we nu een vergunning ingediend om de stal te vergroten zodat we nog een groep kunnen maken.' Daar wordt in eerste instantie geen iglo voor gekocht. 'De oudste groep dieren heeft dat niet echt meer nodig. Als het toch moet, kopen we er alsnog een. Maar ja, het is ook een uitdaging om het zo goedkoop mogelijk te houden.'

Jaap van der Knaap

Sjaak en Leo van Essen: 'Uitdaging om kalveren gezond en goedkoop te huisvesten'

'Standaardboxen voor jongvee vaak te krap'

Eigen plek creëren